

Sanselig kreativ udfoldelse i naturen – idéer og anvisninger

Af Kirstine Enggaard, leder af Stjernedalen i Lyngby

I det følgende vil jeg fortælle lidt om, hvad vi i udebørnehaven Stjernedalen laver med børnene i naturen og selve haven – og hvad børnene selv inspireres til på de forskellige årstider. Vi udfolder os i en udebørnehave med meget begrænset inderum, og opholder os derfor i naturen året rundt og i alle slags vejr og bruger den på alle mulige måder.

Værktøjstasken som blev til en børnehave-kreataske

For et par år siden fik jeg en vidunderlig fødselsdagsgave af mine kolleger. Jeg havde i længere tid haft en frustration, som jeg nok havde ytret en del gange, nemlig at jeg ville ønske, at jeg altid, når en idé opstod, kunne have alt ved hånden ude i naturen og være klar til alskens kreative aktiviteter med børnene. Det ville betyde, at jeg ikke ville være nødt til at forlade børnene for at hente værktøj, snor, lim, stof, osv. Tænk hvis jeg bare kunne blive hos dem, så vi straks kunne gå i gang. Så fik jeg denne fantastiske gave: en krea-taske. Dens skelet er en nøje udvalgt værktøjstaske fra et byggemarked,

som er fyldt med spændende små og store lommer og stropper, hvor der kan hænges værktøj. Mindre kan naturligvis gøre det, men min er klædt på med strikket håndtag og pyntet med strik på alle lommer. Der er limet fine kantebånd på den, etc. Dengang som nu er den fyldt med sådanne ting, som man lige kan forestille sig at få brug for til at skabe noget ude i naturen: en eller flere dolke, grensaks, foldesav, sandpapir, snor, lim, tape, nål og tråd, saks, en syl

til at lave huller med, uld og stofrester, sommetider farver og pensler, måske en bog til at presse blomster i. Med en sådan taske ved hånden kan man nemmere ud af det, man samler og finder, skabe noget enten i naturen eller hjemme i haven. Noget til børnenes leg, noget til en lille historie, noget til at pynte med og glæde øjet, eller en brugsgenstand. Tasken skal naturligvis være under voksent opsyn og ikke stå frit fremme. Er man utryg ved, om små pifingre kommer til den, kan man vælge en taske, som kan lukkes.

Nogle idéer til leg og aktiviteter fra vores år i naturen

Kong Vinter på besøg

Om vinteren får vi besøg af Kong Vinter – hvis vi er heldige. Når børnene kommer om morgenen leder de tit ivrigt efter is i sandkassens kageforme og gryder og slår det ud til de smukke isskåle, -hjerter, -blomster og dyr. Vi inspireres også til at lægge fine blade, gran og kogler i randforme og fæde i sandkassen, hælde vand på og lade det fryse til næste dag. Det er sjovt også at hælde lidt frugtfarve i vandet inden frysningen, en eller flere farver. De smukke figurer kan dagen efter en frostnat hænges op i træerne. Husk at lægge en snor i til ophæng inden de fryser.

Det går også fint at male på isflager fra søen eller fra en stor frossen vandpyt og lave ismalerier, som bliver ekstra fine, når solen skinner igennem dem. Man kan male med pensler eller dryppe frugtfarve eller lidt Stockmar akvarelfarve på isen.

Når vi maler vådt i vådt og Kong Vinter endnu er her, så lader vi ham trylle med vore billeder. Vi sætter dem

ud i haven, når vi er færdige med at male. Så fylder han billederne med de smukkeste iskrystaller som bevares, når billedet tørrer.

Når foråret rigtig kommer, går vi ligesom fuglene i gang med at samle birkegrene og slyngplanter fra i fjor til at lave reder eller kranse, som bliver pyntet fint med forårsblomster. På en tur er det også sjovt at finde kogler, bog og fjer og lave fx dværge, trolde, insekter og fugle og sætte dem på pinde med snor, så de kan flyve en tur. Og måske slå sig ned i rederne. Eller man kan lave et lilleputunivers eller en museby i skoven eller i haven med sand, mudder, sten, mos, kogler, grene, bog, agern, blade, osv. Vi voksne slår en tone an, sår et fantasifrø til inspiration, begynder på en lille historie... Nogle børn griber det straks og omsætter det i leg, andre og især mindre børn nyder at være med og finde på sammen med den voksne. Hovedmotivet er at inspirere og nære legen, fantasien, fordybelsen, relationerne og fællesskabet.

Et forår mødte vi en vagt på Frilandsmuseet, som altid gik rundt med en pind og en dolk. Han snittede små nisser og gav dem til børnene. Det var magisk for dem... ideen er hermed givet videre. Find en lang gren og begynd at snitte en lille dværg, nisse, mus, eller? Bræk den af, hvor snuden eller huen er spids. Giv den til børnene, og så er du klar til at snitte den næste figur... måske til en lille museby eller et nisseeventyr.

Som foråret skrider frem, vokser græsset på engen og i grøfterne. Endelig er

det langt nok til, at vi kan lave græsdyr eller -dukke, måske klædt enkelt på med nogle blade eller stofrester. Friske pilegrene bæres også hjem til at flette simple kurve af. De største kan stikkes i jorden til en pilehytte.

Sensommer og efterår

Efter sommerferien inviterer naturen igen på skønne aktiviteter. Foruden tærskning og kornkværning, kan vi lave dyr, dukker og pynt af halm og majs og alverdens fine kranse af halm, rønnebær, blade, kastanjer osv. Det er også på den årstid, vi snitter hyldefløjter med børnene.

Omkring Skt. Michaels-tiden er der særlig mange drager i skoven. Vi finder drage-grene, som vi tager med hjem, maler og snitter til, sætter tunger og måske vinger på.

Både forår og efterår nyder vi, at vandtønderne tit fyldes op med regn-

vand. Der er ikke grænser for, hvad der kan ske, når børnene får lov at åbne for vandtønderne. Der bygges søer og svømmehaller, voldgrave, havneanlæg, dæmninger og søer med broer og hjemmebyggede skibe af brædder med papirsejl og joller af valnøddeskaller.

En meget elsket efterårsaktivitet er også at lave æblemost på vores most-maskine. Igen er det en aktivitet, som børnene kan være med til i alle dens led: æblerne skal vaskes, hældes i kompostkværnen, lægges i lag i æblemostpresseren, og så skal der pumpes med donkraften. Til sidst skal mosten sies og hældes på flasker. Og tit kan hvert barn få en flaske med hjem, så mor og far kan smage. Vi laver også tit æbleringe, som vi lufttørre ophængt på snore.

Vi har anskaffet en *Kindling Cracker* brændekløver. På den kan næsten alle

børn kløve brænde med en mukkert (stor hammer). Det er en dejlig rogivende aktivitet for mange børn.

"Land art" - en legende og meditativ måde at være sammen på

Forår og efterår er også tid for mudder, søle og pøle. Foruden muddermad (og mudderbad) holder børnene også af at male med mudderet, fx med gamle pensler eller med fingrene på sten og brædder eller bare på jorden. Eller på husmurene, men det er ikke så populært hos de voksne – der kan man i stedet male med vand og usynlige farver.

Året rundt kan man lave enkel land art: fx pynte sandkager og lave mandalaer med alt, hvad vi nu finder i naturen: sne, is, sand, blade, kogler, grene, blomster, græs, sten og muslinger. Land

art er at skabe små enkle kunstværker i naturen, hvor man tegner, former, sammensætter og leger med alle tænkelige materialer i naturen. Fx laver spiraler af sten eller bær, skulpturer af grene og sten, alle slags mønstre og figurer af det, som glæder og fascinerer vore sanser i naturen. Det er en vidunderlig legende, kreativ og nærmest meditativ måde at være sammen på, voksne og børn, hvor man i kort eller længere tid skaber sammen og bare ER.

Meget god inspiration kan findes bl.a. i følgende bøger:

Frank Egholms snittebøger

Natural, simple land art through the seasons af Marc Pouyet.

Magiske måneder af Helle Schjønning